

Fredrikstad kommune

Kommunedelplan oppvekst 2012 – 2023

Fredrikstad - hvor for alle!

Vedtatt i bystyret 18.10.2012

Saksnr. 11/4787 - 19

Innhold

Innledning.....	3
Planens visjon	3
Planens struktur.....	3
Planens innhold.....	4
Status og utfordringer	5
Befolkningsprognoser.....	6
Fredrikstad sammenlignet med andre	7
Oppfølging og evaluering	8
Målsettinger og strategier for oppvekstområdet 2012 – 2023.	9
Kunnskap.....	9
Kultur	13
Klima	13

Innledning

Som følge av arbeid med planstrategi for Fredrikstad kommune vedtok Bystyret i februar 2012 planprogram for Kommunedelplan oppvekst. Denne vil erstatte den planlagte oppvekst- og skolepolitiske plattformen.

Planen konsentrerer seg om Seksjon for utdanning og oppvekst sitt ansvarsområde, men omtaler også sammenhenger med andre seksjoner, samarbeidspartner, private- og frivillige aktører. Et forpliktende tverrfaglig samarbeid mellom alle berørte parter til "barnas beste", er en viktig suksessfaktor for å oppnå målene i planen.

En god oppvekst, og like muligheter til utdanning, er avhengig av at man ser helheten og sammenhengen i tjenesteområder rettet mot barn og unge. Med dette vil vi oppnå at alle barn og unge¹ skal ha samme utgangspunkt for å lykkes i barne- og voksenlivet.

Planens visjon

Fredrikstad kommune har følgende VISJON for barn og unges oppvekst i Fredrikstad.

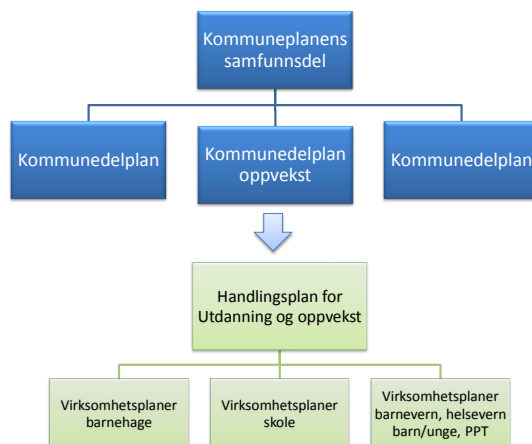
Seksjon for utdanning og oppvekst har utarbeidet eget slagord for sitt arbeid med barn og unge:

Barn og unge er fremtiden – den skapes nå!

Planens struktur

Kommunedelplan oppvekst tar utgangspunkt i kommuneplanens samfunnsdel og er en delplan under denne. Den viser mål og strategier for en *helhetlig* innsats rettet mot barn/unge-befolkningen i kommunen. Kommunedelplanen konkretiseres og følges opp i en handlingsdel som i Fredrikstad kommune har et 4-årsperspektiv. Denne rulleres årlig.

Oppfølging av mål og strategier i kommunedelplanen skjer gjennom tiltak i handlingsplaner og virksomhetsplaner.

¹"Barn og unge": Den andelen av kommunens innbyggere, mellom 0 og 23 år, som direkte berøres av tjenester og aktiviteter rettet mot gruppen. I noen tilfeller vil planen omfatte ungdom opp til 23 år.

Kommunedelplan oppvekst må sees i sammenheng med andre planer som enten er vedtatt eller under utarbeiding i kommunen. Dette gjelder særlig:

Kommunedelplan kultur

Folkehelseplan i Fredrikstad

Kommunedelplan for idrett og fysisk aktivitet i Fredrikstad

Handlingsplan Vold i nære relasjoner

Rusmiddelpolitisk handlingsplan

Plan for mangfold og integrering for Fredrikstad kommune

Fylkesdelplan barn og unge

Planens innhold

Planen har et langsiktig perspektiv der mange av kommunens tjenester involveres sammen med barnas foresatte og eksterne aktører.

Planen viser kommunens innsats rettet mot barn og unge, med fokus på barnehage, skole og hjelpetjenester (helsevern for barn og unge, PP-tjenesten og barnevern). Planen gir også indikasjoner/føringer for andre aktører og tjenesteområder som berører barn og unges oppvekst.² Samarbeid med foresatte, frivillige organisasjoner, statlige-, fylkeskommunale- og kommunale tjenesteområder samt private samarbeidspartnere er viktig for å lykkes med målsettingene.

Kommunen har ved starten av planarbeidet særlig fremhevet følgende 4 satsingsområder i handlingsplanen:

Tidlig innsats, Språk, Foreldresamarbeid og overganger.

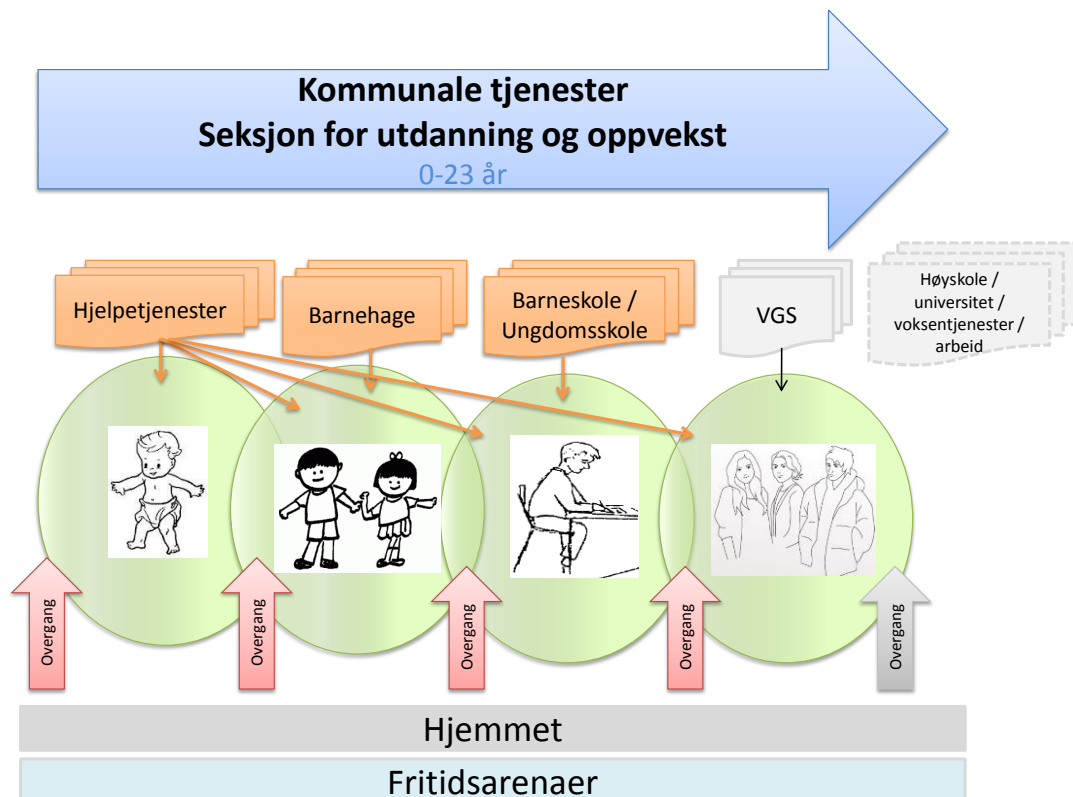
Tidlig innsats forstås både som innsats på et tidlig tidspunkt i et barns liv, og tidlig inngripen når vansker oppstår eller avdekkes.

Med **tidlig intervensjon** mener vi arbeidet med å identifisere og håndtere/gripe inn i et problem på et så tidlig tidspunkt at problemet forsvinner eller blir redusert med begrenset innsats.

Primærarenaer som barnehage og skole benyttes til tidlig identifikasjon av barn/unge i risikozonen.

---

² Her vises det til vedtatt "Systemer og rutiner om tverrfaglige Samarbeid" - Se denne link: [Systemer og rutiner for tverrfaglig samarbeid](#)

Strategiene i planen skal gi rammer, og danne grunnlag for, konkrete tiltak i Fredrikstad både i offentlig, frivillig og privat regi. På denne måten klargjøres roller, ansvar og oppgaver for de ulike aktører i barns- og unges oppvekstmiljø. Dette er nærmere beskrevet under kapitlet for mål og strategier i denne planen, som er delt inn i **kunnskap, kultur og klima**. **Kunnskap** kan ha ulike betydninger. I denne sammenhengen handler det om innsikt i tjenestene og om befolkningens kunnskaper og kompetanse generelt.

Planen omfatter barn og unge 0-23 år og viser seksjonens samlede strategier overfor denne aldersgruppen. Samtidig ivaretas de ulike gruppenes særlige behov i årlige handlingsplaner og virksomhetsplaner.

Status og utfordringer

Fredrikstad har lavt utdanningsnivå og store levekårsutfordringer³. Forskning viser at levekårsutfordringer henger sammen med utdanningsnivå, befolkningssammensetning og næringsstruktur. Det er distriktsvise variasjoner i levekårsutfordringene i kommunen.

Da det er en klar sammenheng mellom utdanningsnivå og helsegevinster, er det spesielt viktig å satse på kunnskap og utdanning, også i forebyggende sammenheng. Det er av den grunn viktig å arbeide aktivt for å motvirke sosiale ulikheter i Fredrikstadsamfunnet.

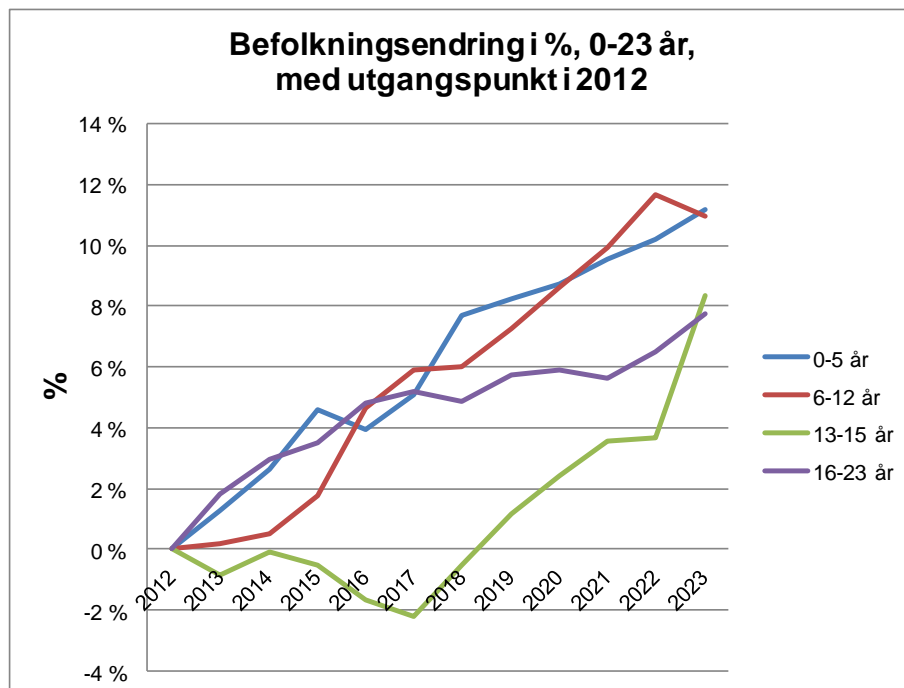
Det er viktig å satse på å gi barn og unge trygge og gode oppvekstvilkår⁴ der det motiveres til læring slik at flere skal gjennomføre en høyere utdanning.

³ Levekår er inntekt, formue, helse og kunnskaper som kan brukes til å styre eget liv.

⁴ "Oppvekstvilkår" er de samlede betingelser for at barn og unge skal kunne oppleve mestring og lykkes i sin oppvekst og som voksen. Å lykkes innebærer at barn og unge får opplæring med en slik kvalitet at de står godt rustet til å møte de utfordringene som de vil møte som voksne. Barn og unge må utvikle faglig og sosial kompetanse og opplæringen må gi grunnlag for livslang læring.

Alle barn og unge skal stimuleres, og gis like muligheter til utdanning og opplevelse av positiv grad av mestring. Dette medfører behov for ulike distriktstvis satsinger og prioriteringer.

Befolkningsprognoser

Note: Prognose pr august 2012, Kompas

Antall barn	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
0-5 år	5 146	5 210	5 282	5 381	5 349	5 407	5 542	5 570	5 594	5 637	5 671	5 722
6-12 år	6 391	6 402	6 425	6 505	6 689	6 769	6 775	6 854	6 942	7 024	7 136	7 091
13-15 år	2 962	2 936	2 959	2 947	2 912	2 897	2 946	2 997	3 034	3 068	3 070	3 209
16-23 år	7 797	7 937	8 029	8 069	8 171	8 203	8 175	8 243	8 256	8 235	8 305	8 399
Sum	22 296	22 485	22 695	22 902	23 121	23 276	23 438	23 664	23 826	23 964	24 182	24 421

Antall barn 0-5 år er økende og det forventes en topp rundt 2015, og økning igjen i slutten av perioden. Det er forventet 576 flere barn i aldersgruppen. Barn med rett til barnehageplass er i hovedsak aldersgruppen 1-5 år. Her forventes det 419 flere barn med rett til barnehageplass i 2023 enn i 2012.

Antall barn i barneskolealder er svakt stigende frem til 2014, for deretter å ha en større vekst. En av grunnene er at det store fødselstallet i 2009 da starter på skolen. I utgangen av planperioden forventes det at antall barn i barneskolealder har økt med 700 barn. For ungdomsskolen er det en nedgang frem til 2018-2019. Deretter vil elevtallet øke sterkt mot slutten av perioden. Det forventes en vekst på 247 ungdomsskoleelever i 2023 i forhold til antall elever i 2012.

For ungdomsgruppen i videregående skole-alder og student-alder sees en sterk stigning frem til 2017 for deretter å flate noe ut. Antall personer i denne aldersgruppen forventes å øke med 602 personer.

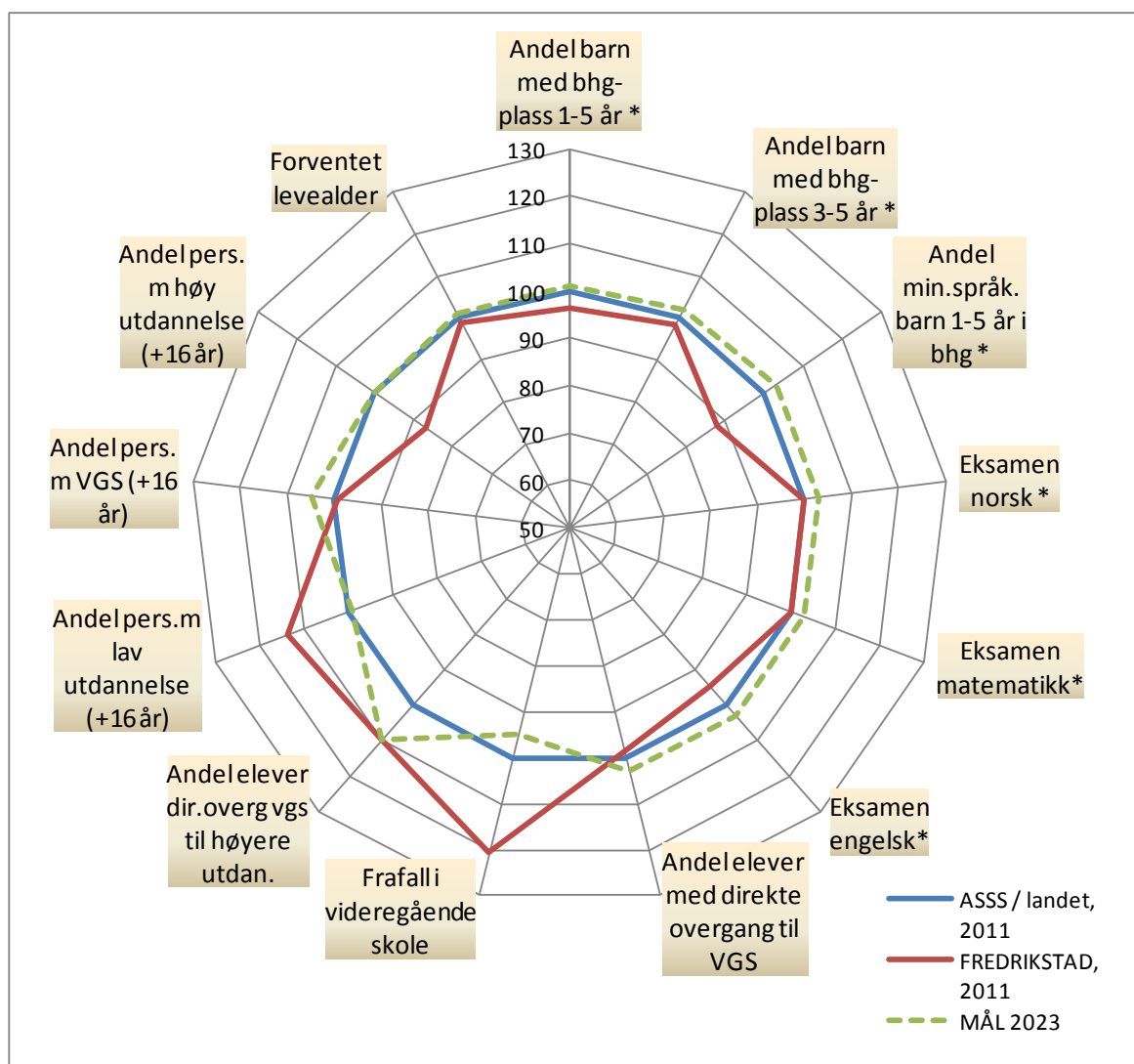
Prognosen viser at alle aldersgruppene vil ha en vekst fra 8 % til 12 %. Det er en forventet befolkningsvekst i aldersgruppen 0-23 år på 2.125 personer innen 2023, det vil da være ca 24.500 barn og unge som bor i kommunen.

Fredrikstad sammenlignet med andre

Folkehelseprofilen for Fredrikstad, utarbeidet av Folkehelseinstituttet januar 2012, viser at vi har utfordringer innen levekår, helse og utdanningsnivå i kommunen.

Store forskjeller i utdanning og inntekt kan være en pekepinn på at det også er store sosiale helseforskjeller i kommunen. Utdanning bidrar til å fremme helse videre i livet gjennom arbeid og deltakelse i samfunnet. Barnehage og skole er dessuten en viktig sosial arena som gir venner, fellesskap og følelse av tilhørighet.

Det er det klare sammenhenger mellom utdanning og helsegevinster/levetår. Det er derfor viktig å søke og rette tiltak og ressurser på en slik måte at flere av kommunens innbyggere gjennomfører en utdanning. Spindelnettet under viser indikatorer som kan si noe om innsatsen bidrar til ønsket utvikling. Disse indikatorene er i så måte spesielt rettet mot utdanningsløpet i et barn liv. Blå linje indikerer ASSS-nettet eller landssnittet, mens rød linje viser hvor Fredrikstad befinner seg i forhold til dette.

Indikatorer merket med * viser Fredrikstad ift ASSS-snittet. De øvrige indikatorene viser Fredrikstad ift landsgjennomsnittet.

Spindelnettet viser hvordan Fredrikstad avviker fra ASSS-snittet⁵ / landssnittet på utvalgte indikatorer innen oppvekst. I figuren er gjennomsnittet av ASSS-kommunene og landssnittet lik 100. Lavere enn 100 viser at vi ligger under snittet og over 100 viser at vi ligger over snittet. Indikatorene i spindelnettet er viktige parametre for å måle ønsket utvikling i relasjon til de langsiktige målsettingene.

For hver enkelt indikator er det satt opp en målsetting for området frem mot 2023. Indikatorene skal evalueres hvert annet år for å følge med utviklingen.

Når det gjelder eksamensresultater så viser tallene en forbedring i 2012 sammenlignet med tidligere år. Om dette er tilfeldig for dette årskullet eller om det er en konsekvens av bevisst satsing i skolen vites ikke pr dato. Elevundersøkelsen viser at våre elever trives godt på skolen.

Fredrikstad kommune ligger på gjennomsnittet når det gjelder andel elever med direkte overgang fra ungdomsskole til videregående skole. Vi har færre elever som fullfører videregående opplæring på normert tid og flere som dropper ut før de er ferdige, enn gjennomsnittet for landet. Imidlertid viser tallene at av de som fullfører videregående utdanning vil mange fortsette utdanningen på høyskole eller universitet.

Flere personer i Fredrikstad har grunnskole som høyeste utdanning sammenlignet med gjennomsnittet i landet for øvrig, og færre personer har høyskoleutdanning/ universitetsutdanning. Fredrikstad ligger på landsgjennomsnittet i antall personer med videregående utdanning/fagutdanning som høyeste utdanning.

Det er vanskelig å finne én indikator som uttrykker helseforhold i en befolkning. Den som samlet sett best uttrykker dette er forventet levealder. På denne indikatoren har befolkningen i Fredrikstad i dag en forventet levealder som er ett år kortere enn landsgjennomsnittet, for begge kjønn.

Oppfølging og evaluering

Oppfølging av kommunedelplanen skjer gjennom arbeidet med handlingsplaner og virksomhetsplaner. Mål og tiltak i handlingsplan og virksomhetsplaner evalueres gjennom årsrapporten.

---

⁵ Agregerte Styringsdata for Samarbeidende Storkommuner, er et nettverk av de 10 største kommunene i Norge; Oslo, Bergen, Trondheim, Stavanger, Bærum, Kristiansand, Fredrikstad, Tromsø, Drammen og Sandnes.

Målsettinger og strategier for oppvekstområdet 2012 – 2023.

Kommuneplanens målsettinger for oppvekstområdet:

- 3.4. M-1 Barn og unge i Fredrikstad har trygge og gode oppvekstvilkår
- 3.4. M-2 Det faglige nivået i barnehage og skole er hevet
- 3.4. M-3 En større andel av befolkningen har høyere utdanning.
- 3.1. M-6 Folkehelse og levkår er kraftig forbedret – knyttet til barn og unge
- 3.2. M-2 Barn og unge motiveres til kunnskap
- 3.5.M-1 Kommunen, næringslivet og befolkningen har økt kunnskap om miljøutfordringene, og tar miljøhensyn i det daglige liv
- 3.2.M-7 Barn og unge har gode kultur- og idrettstilbud

Kunnskap

Vi vil: Mål i 2023	Vi gjør: Strategier	Kritiske suksessfaktorer
3.4. M-1 Barn og unge i Fredrikstad har trygge og gode oppvekstvilkår	Arbeide etter prinsipp om tidlig innsats. ⁶	<ul style="list-style-type: none"> - Kompetanse knyttet til området "tidlig innsats", risiko- og beskyttelsesfaktorer. - Evne til å fange opp og følge opp barn og unge og deres familier gjennom gode kartleggingsverktøy og kjennskap til rutiner. - Velfungerende tverrfaglig samarbeid.
	Forsterke foreldresamarbeidet.	<ul style="list-style-type: none"> - Avklarte gjensidige forventninger mellom hjem og tjenesteområde. - Kunnskap og kompetanse ift god, åpen og tydelig kommunikasjon. - Foreldre involveres i barn og unges faglige og sosiale utvikling gjennom et samarbeid med barnehage og skole. - Det samarbeides med foresatte på ulike nivåer. - Tilrettelagt informasjon overfor minoritetsspråklige elever og foresatte der det er nødvendig.
	Gjennomføre tverrfaglig og tverrsektoriell innsats i alle virksomheter som yter tjenester til barn og unge ⁷	<ul style="list-style-type: none"> - Tverrfaglig tenkning og rutiner er innarbeidet og forankret i alle virksomheter. - Alle virksomheter innenfor oppvekst har kunnskap om hverandres lovgrunnlag og kompetanseområde.

⁶ Tidlig innsats må forstås både som innsats på et tidlig tidspunkt i et barns liv, og tidlig inngripen når vansker oppstår eller avdekkes.

Med tidlig intervensjon mener vi arbeidet med å identifisere og håndtere/gripe inn i et problem på et så tidlig tidspunkt at problemet forsvinner eller blir redusert med begrenset innsats.

Vi vil: Mål i 2023	Vi gjør: Strategier	Kritiske suksessfaktorer
		<ul style="list-style-type: none"> - Roller og myndighet er avklart.
	Utøve tydelig ledelse	<ul style="list-style-type: none"> - Avklarte roller og forventninger mellom ansatte og ledelse og mellom ledere. - Helhetlig ledelse hvor kunnskapen om oppdrag og målsetning er tydelig avklart. - Etablerte og gode samarbeidsareaner for ledere.
	Bidra til gode og trygge oppvekstarenaer	<ul style="list-style-type: none"> - Ansvarsbevisste voksne som gir alle barn opplevelse av å bli sett hver dag. - Etablerte arenaer hvor barn og unge opplever reell medvirkning. - Barn og unge har et godt fysisk og psykososialt arbeidsmiljø/opplæringsmiljø i henhold til gjeldende lovverk. - Barn og unge forstår og har respekt for ulikheter og kulturer. - Aktive og levende tiltaksplaner mot mobbing. - Trygge lokalsamfunn gjennom god samhandling mellom aktørene i nærmiljøene. - Tett samarbeid med frivillige organisasjoner og private aktører. - Implementert handlingsplan mot vold i nære relasjoner

Vi vil: Mål i 2023	Vi gjør: Strategier	Kritiske suksessfaktorer
3.4. M-2 Det faglige nivået i barnehage og skole er hevet	Forsterke arbeidet med språkutvikling	<ul style="list-style-type: none"> - Alle barn er motivert for å bruke språk, norsk og morsmål. - Etablert et nært samarbeid med foreldrene om språkopplæring. - Høy kompetanse blant ansatte innen språk og språkopplæring. - Større andel av 3, 4 og 5-åringer nyttiggjør seg av barnehagetilbud. - Strukturert og systematisk språkstimulering, spesielt for minoritetsspråklige barn og barn med hørselshemming. - Forpliktende samarbeid mellom barnehage og skole.
	Forsterke den sosiale kompetansen hos barn og unge	<ul style="list-style-type: none"> - Tilnærmet felles forståelse hos foresatte og ansatte om hva som gir kompetanse hos barn. - Tilstrekkelig kompetanse og kvalifikasjoner blant alle ansatte. - God organisering av, og god struktur i tilbudet i barnehager og skoler. - Gode voksne rollemodeller. - Implementert plan mot mobbing. - Implementert handlingsplan mot Vold i nære relasjoner.

⁷ Systemer og rutiner for tverrfaglig samarbeid er forpliktende for alle barnehager, skoler og hjelpetjenester

	Forsterke den faglige kompetansen hos barn og unge.	<ul style="list-style-type: none"> - Rett kompetanse på rett plass. - Ansatte har nødvendig kompetanse for å forbedre det faglige nivået hos barn og unge. - Felles forståelse hos foresatte og ansatte om hva som gir kompetanse hos barn. - Tilpasset opplæring -innholdet er variert og tilpasset det enkelte barn og unges alder og forutsetninger. - Den digitale kompetansen blant barn og unge økes gjennom bruk av IKT i alle fag/fagområder der det er naturlig. - Realfag er et særskilt satsningsområde. - Grunnskolen kan vise til resultater over landsgjennomsnittet .
--	---	---

Vi vil: Mål i 2023	Vi gjør: Strategier	Kritiske suksessfaktorer
3.4. M-3 En større andel av befolkningen har høyere utdanning	Sikre trygge og gode overganger i oppvekst- og utdanningsløpet.	<ul style="list-style-type: none"> - Barn og unge og deres foresatte er godt forberedt til overgang barnehage skole / og de forskjellige nivåene i skoleløpet. - Krav og forventninger er avklart gjennom godt samarbeid og god kommunikasjon. - Barnehager og skoler er forberedt til å møte det enkelte barns behov. - Godt implementerte rutiner som brukes i praksis. - Kunnskap om hverandres tjenesteområde og kunnskapsoverføring på tvers av tjenesteområder. - Ansvars- og samarbeidsforhold er avklart.
3.2. M-2 Barn og unge motiveres til kunnskap	Videreutvikle samarbeid med videregående skole	<ul style="list-style-type: none"> - Elevene har et optimalt faglig grunnlag fra grunnskolen. - Det er utviklet gode rutiner og praksis for samarbeid på virksomhetsnivå og administrative nivåer. - Det er utviklet en åpen og god kommunikasjon mellom nivåene.
	Motivere til læring og forskertrang	<ul style="list-style-type: none"> - Elever og foreldre er godt informert om innhold i utdanning / yrke. - Engasjerte foreldre og pedagoger. - Barn/unge opplever mestring. - Etablerte og forpliktende samarbeidsarenaer på tvers av fag og yrkesgrupper. - Barn og unge gis mulighet til å drive med kreative prosesser og innovasjon i barnehage og skole.

Vi vil: Mål i 2023	Vi gjør: Strategier	Kritiske suksessfaktorer
3.1. M-6 Folkehelse og levekår er kraftig forbedret – knyttet til barn og unge	Levekårsundersøkelsen legges til grunn for prioritering av tiltak.	<ul style="list-style-type: none"> - Ansatte har kompetanse til å vurdere nødvendige tiltak som kan bidra til å heve levekår for befolkningen i Fredrikstad. - Det er etablert målrettede tiltak som ivaretar distriktstvis behov som fremkommer i levekårsundersøkelsen.
	Stimulere og tilrettelegge for økt fysisk aktivitet	<ul style="list-style-type: none"> - Ansatte har kompetanse om sammenhengen mellom fysisk aktivitet og helse. - Barnehager, skoler, SFO og har uteområder som stimulerer til og er tilrettelagt for daglig fysisk aktivitet. - Etablert samarbeid med frivillige organisasjoner /idrettslag. - God tilgjengelighet til aktivitetsanlegg i lokalsamfunnene . - Tilrettelagte gang- og sykkelveier. - Kunnskap og holdninger hos foresatte om viktigheten av fysisk aktivitet. - Tverrsektorielt samarbeid om utvikling av tiltak for fysisk aktivitet
	Redusere omfang av barn og unge med overvekt	<ul style="list-style-type: none"> - Systematisk veiledning/opplæring om kosthold og helse. - Kompetanse hos ansatte, barn, unge og foresatte om sammenhengen mellom kosthold , fysisk aktivitet og læring. - Utvikle nødvendige tiltak tverrsektorielt og i samarbeid med frivillige organisasjoner.
	Forebygge for å oppnå god psykisk helse	<ul style="list-style-type: none"> - Høyt fokus på mobbeproblematikk. - Tidlig oppfangning av risikoutsatte barn, unge og familier. - En skolehelsetjeneste som bidrar til å forebygge psykiske problemer hos barn og unge. - Barn og unge får nødvendig individuell oppfølging. - Nye samfunnsmessige endringer som truer psykisk helse fanges opp. - Tydelig familie- og nettverkstenking. - Tverrfaglig og tverrsektorielt samarbeid.

Vi vil: Mål i 2023	Vi gjør: Strategier	Kritiske suksessfaktorer
	Forebygge mot bruk av tobakk, og misbruk av alkohol og andre rusmidler	<ul style="list-style-type: none"> - Satsning på forebyggende rusarbeid i ungdoms- og videregående skoler. - Tidlig innsats og tett foreldresamarbeid ved bekymring om misbruk av alkohol og andre rusmidler blant barn og unge. - Velfungerende oppsøkende tjeneste, samt selektive og indikative tiltak for ungdom i risiko . - Tjenestene benytter kunnskapsbaserte metoder og verktøy i tobakksforebyggende arbeid og i forebygging av rusmisbruk.

Kultur

Vi vil: Mål i 2023	Vi gjør: Strategier	Kritiske suksessfaktorer
3.2.M-7 Barn og unge har gode kultur- og idrettstilbud	Bidra til et levende lokalt kultur- og idrettsliv, gode oppvekstmiljøer og lokalsamfunn.	<ul style="list-style-type: none"> - Attraktive og tilgjengelige kultur- og idrettsarenaer i lokalsamfunnene. - Etablert samarbeid med frivillige organisasjoner og idrettslag.
	Utforske og utvikle nært samarbeid med kulturseksjonen v/ fritidsklubbene, Kulturskolen, St Croixhuset og virksomhet Idrett, private og frivillige kulturinstitusjoner.	<ul style="list-style-type: none"> - Attraktive og tilgjengelige kultur- og idrettsarenaer i lokalsamfunnene. - Avklarte samarbeidsforhold mellom de ulike aktørene.
	Gjøre den kulturelle og estetiske dimensjonen til en naturlig del av barn og unges læringsmiljø.	<ul style="list-style-type: none"> - Attraktive kulturarenaer i lokalsamfunnene. - Utleieordning er enkel og tilgjengelig. - Aktiv bruk av kulturelle tilbud for barnehager og skoler. - Gode fritidsaktiviteter og opplevelser er tilgjengelige for alle barn og unge.

Klima

Vi vil: Mål i 2023	Vi gjør: Strategier	Kritiske suksessfaktorer
3.5.M-1 Kommunen, næringslivet og befolkningen har økt kunnskap om miljøutfordringene, og tar	Fokusere på hva den enkelte/gruppe/individ kan gjøre for å bidra til bedre miljø.	<ul style="list-style-type: none"> - God tilgjengelighet på oppdatert kunnskap om miljøutfordringer.
	Jobbe aktivt for at barnehager og skoler har kunnskap om lokale og nasjonale miljøutfordringer.	<ul style="list-style-type: none"> - Motiverte ansatte i barnehager og skoler som satser på miljøarbeid lokalt med tanke på globale utfordringer. - Barnehager og skoler har tilgang til og tar i bruk pedagogisk materiell og

miljøhensyn i det daglige liv.		lokale læringsarenaer som omhandler miljøutfordringer og løsninger.
--------------------------------	--	---

